CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

अमर चित्र कथा

संस्कृत रू.१५

महावीरः हनुमान्

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

महावीरः हनुमान्

पवनदेवः अंजनीदेवी चेति एतयोः सुपुत्रः महावीरः हनुमान्। अनेन वा-नर-जन्म गृहीतं तथापि स्वचारित्र्यबलेन अनेन सर्वदेवतासु प्रमुखं स्थानं समुपलब्धम्। श्रीरामविषये अस्य एकनिष्ठा अनन्या भक्तिः। अनया भक्त्या च अयं महावीरः हनुमान् श्रीरामस्य सर्वश्रेष्ठः अनन्यः परमः च भक्तः इति प्रसिद्धिं गतः। अनया भक्त्या अयं विचारैः संकुचितः संकीर्णः वा नैव कृतः न च अयम् अहंकारी जातः। पुनश्च अयं करुणा- प्रेममय- भावभावनाभिः परिपूर्णः प्रबलः च जातः आसीत्। अतः एव यदा सीता एकाकिनी रावणस्य अशोकवने श्रीरामविरहाग्नौ ज्वलति स्म तदा हनुमान् तस्यै सन्त्वनादानाय सिद्धः समर्थः च अभवत्।

हनुमान् स्वभावेन धीरः गभीरः च आसीत्। स्वस्य सापत्नबन्धुः भीमसेनः कल्याण- संगंधिकानाम- पुष्पान्वेषणे निमग्नः जातः आसीत् तदा तेन भीमसेनेन एतस्य हनुमतः उपहासः अपि कृतः आसीत् इति अयं महाभारतस्यः प्रसंगः अतीनरोचकः लोकप्रियः चापि वर्तते।

हनुमान् वानरः वा नरः वा इति अयं महत्त्वपूर्णः विषयः नास्ति। अत्र महोदात्त-भाव-भावनानामेन ज्ञानम् एव महत्त्वपूर्णं वर्तते। एतदेव जनैः अवगन्तव्यम् इति कथनम्। अतः एव हनुमतः विषये स्तवनीयाः केचित् श्लोकाः अत्र दीयन्ते।

अशेषलंकापतिसैन्यहन्ता श्रीरामसेवाचरणैककर्ता
अनेक दुःखाहत लोकगोप्ता त्वसौ हनूमांस्तव सौख्यकर्ता॥ १॥

कृतक्रोधे यस्मिन्नमरनगरी मंगलखा,
नवातंका लंका समजनि वनं वृष्यति सति।
सदा सीताकान्तप्रणतिमतिविख्यातमहिमा,
हनूमानव्याद्दः कपिकुलशिरोमण्डनमणिः॥ २॥

मनोजवं मारुततुल्य वेगं जितेंद्रियं बुद्धिमतां वरिष्ठम्
वातात्मजं वानरयूथमुख्यं श्रीरामदूतं शरणं प्रपद्ये॥ ३॥

संस्कृतानुवादकः पं. गुलाम दस्तगीरः अब्बासअलिः बिरानदारः
विश्व- संस्कृत- प्रतिष्ठानस्य प्रेरणया, भारतपुस्तक भवनस्य प्रकाशनम्।

Illustrator : Ram Waeerkar

Editor : Anant Pai

© India Book House Limited, 1971 . Reprinted November, 1997

Published by Anant Pai for India Book House Limited, Fleet Building, Mathuradas Vasanji Road, Marol Naka, Andheri (E), Mumbai - 400 059 and printed by him at Prasad Offset Press, Shed B&CS, No. 42, Hissa No. 2, Sativali, Vasai Kaman Road, Vasai Taluka, Thane District.

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

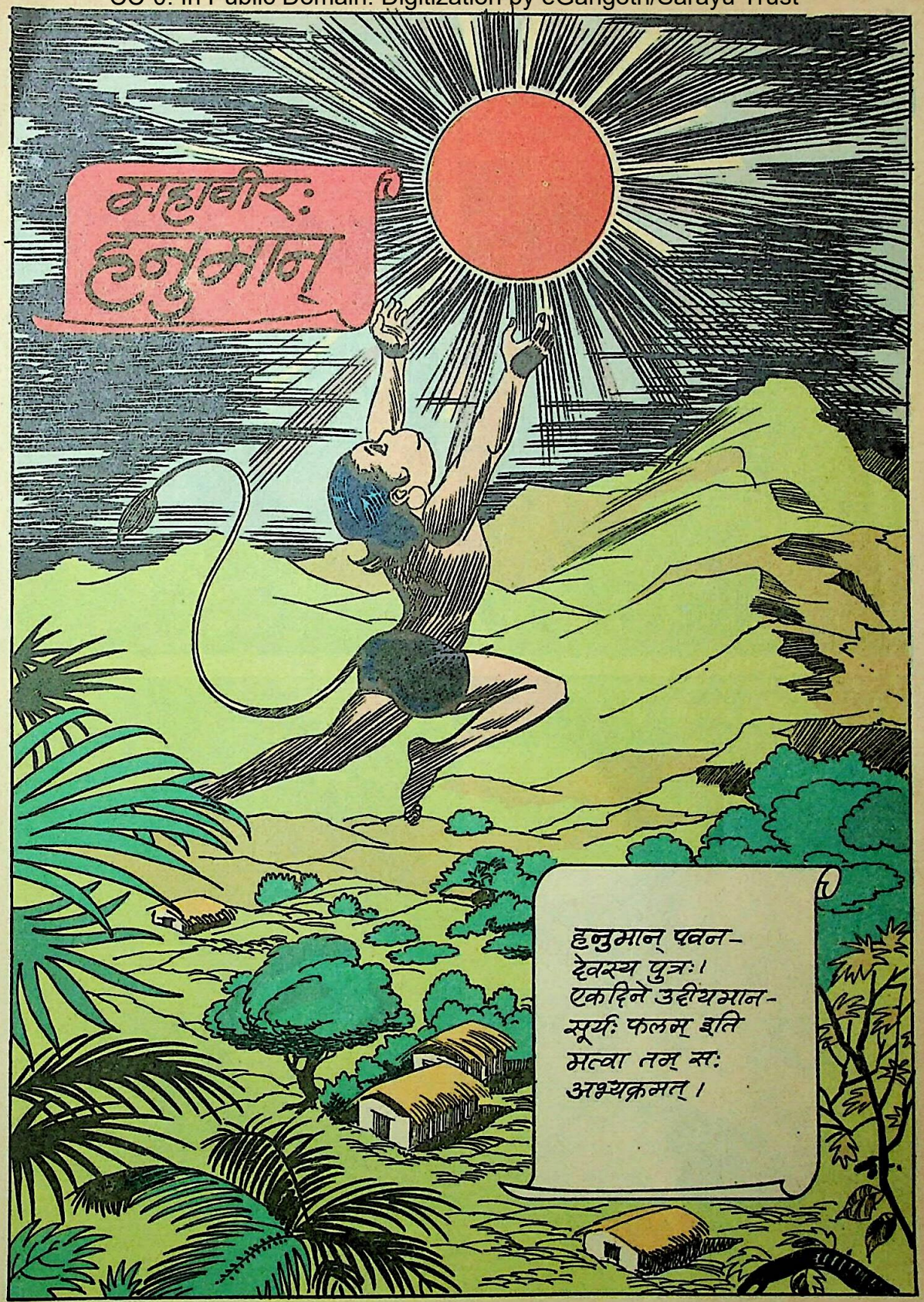

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

वयसा वर्धमानः अयं बलेन अपि प्रबलः जातः। एकदा अनेन मत्त-गजेन निहन्यमानः राजकुमारः सुग्रीवः रक्षितः।

हनुमन्, भवान् मां मरणात् रक्षितवान्।

इदं मम सौभाग्यमेव राजकुमार!

किष्किन्धानरेशो वालिना सुग्रीवः स्वदेशात् निष्कासितः। तदा हनुमान् अपि तेन सह पंपा-समीपस्थे वने निवसति स्म। तत्र तयोः महाकठिनाः दिवसाः व्यतीताः भवन्ति स्म।

एकदिने -

द्वौ पुरुषौ एतौ प्रति आगच्छतः स्म।

एतौ वालिना प्रेषितौ स्याताम्। भवता सातन्यौ कौ एतौ इति।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

ततः हनुमान् अगतिक मानवरूपं धृत्वा तयोः समीपं गतवान्।

भवन्तौ साधुपुरुषौ कुत्र गच्छतः?

आवां वानरराज-सुग्रीवं प्रति गच्छावः।

अयं मम ज्येष्ठबन्धुः रामः। अस्मै अयोध्या-युवराजाय वनवासः दत्तः अस्ति। अस्य पत्नी सीता रावणेन अपहृता। तस्याः अन्वेषणे आवां सुग्रीवस्य सहायम् इच्छावः।

लक्ष्मणस्य एतां वार्तां श्रुत्वा हनुमतः हृदयं प्रेमभक्तियुक्तं भावभावनामयं जातम्।

तेन कृत्रिमः स्ववेषः निष्कासितः स्वस्य च मूलरूपेण श्रीरामचरणयोः सः पतितः।

क्षन्तव्यः अहं वास्तविकतया सुग्रीवस्य मन्त्री अस्मि।

अपि आवां सुग्रीवसमीपे त्वं नयेः?

वास्तविकं स्वरूपं धृत्वा हर्षोत्फुल्लं च भूत्वा हनुमान् रामलक्ष्मणौ स्वस्कन्धे धारयित्वा प्रास्थितवान्।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

महानन्ददायकम् इदं मेलनम्। नवीनमित्रेषु एतौ द्वौ बन्धू।

अपि वालिवधार्थं भवतोः सहाये भवेत्?

किमर्थं वालिवधः भवता अपेक्ष्यते?

एकदा राक्षसेन सह युद्धार्थं वालिना सह गतः आसम्। वाली मां महागुहाद्वारे संस्थाप्य अन्तर्भागे प्रविष्टः। बहुकालपर्यन्तं मया प्रतीक्षा कृता। तथापि सः न प्रत्यागतः। मया मतं यत् सः हतः स्यात्। अहं ततः प्रत्यागतः।

राजसिंहासनं रिक्तं भवितुं नार्हति। अतः जनैः मम राजतिलकः कृतः। ततः एकदिने वाली प्रत्यागतः। ततः च...

...अयं मां निष्कासितवान्।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

तदाप्रभृति स्वजीवरक्षार्थं संभ्रमन् अस्मि। अपि भवतः सहायं तस्य वधार्थं भवेत्?

हं, करिष्ये।

सुग्रीवेण कंकणम् आनीय रामाय दर्शितम्।

अस्माभिः रावणरथे महिला दृष्टा। तया इदं कंकणम् अस्मान् प्रति प्रक्षिप्तम्।

सीतायाः एव एतानि सन्ति।

सुग्रीवेण द्वंद्वयुद्धार्थं वाली समाहूतः। श्रीरामः वालिवधार्थं सिद्धः। द्वयोः मुखादिरूपं समानमेव। अतः कः वाली इति ज्ञातुं रामः असमर्थः।

अग्रिमयुद्धे रामेण सुग्रीवाय एका माला दत्ता परिधानार्थम्। अनेन वाली रामबाणस्य लक्ष्यम् अभवत्। किमपि काठिन्यं नागतम्।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

सुग्रीवः किष्किन्धाधिपतिः जातः। वालिपुत्रः अंगदः युवराजः अभवत्।

महाराज-सुग्रीवस्य जयः।

युवराजः अंगदः चिरायुः भवतु।

सुग्रीवेण स्ववानरवीराः सीतान्वेषणे चतुर्दिक्षु प्रेषिताः।

स्थाने स्थाने अन्वेषणीया।

अस्माभिः अवश्यम् अन्विष्यते।

वानराः भिन्न-विभिन्नदिक्षु निर्गताः।

हनुमान् अंगदः जांबवान् च दक्षिणदिशां प्रति प्रचलन्तः समुद्रतीरं प्राप्ताः।

समीपस्थे पर्वते एतैः गरुडराजदर्शनं प्राप्तम्।

समुद्रान्यतीरे रावणराजधानी लंका। तत्रैव सीता बन्दी।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

समुद्रान्यतीरं शतयोजनदूरम्!
समुद्रोल्लंघनं कथं साध्यम्?

अहं विंशतियोजनं कूर्दे।
अहं त्रिंशद्योजनम्!
जांबवान् त्वम्?

त्वं कति दूरं कूर्दसे?
अहं तु स्थविरः, तथापि नवतियोजनं कूर्दे।

अस्मिन् संलापे हनुमान् मौनेन स्थितः।
सर्वे तं प्रति अपश्यन्।
हनुमन्, त्वमेकः एव परपारं गत्वा प्रत्यागच्छसि अपि। गच्छसि?
अवश्यम्!

महाकायपक्षिवदेव स्वमार्गेण तेन उड्डानं कृतम्।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

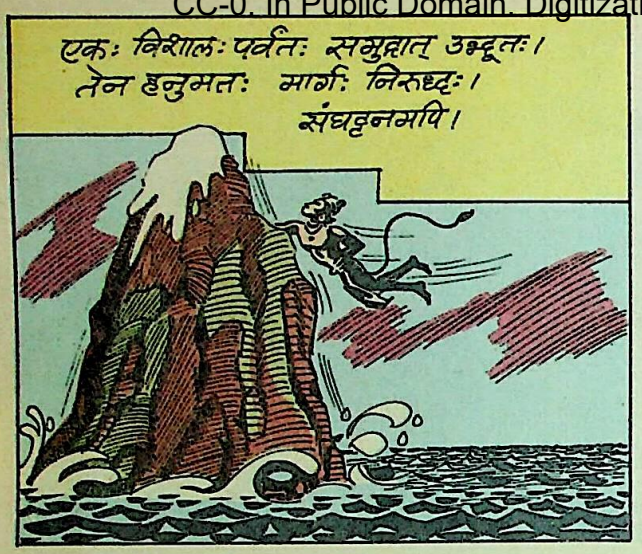

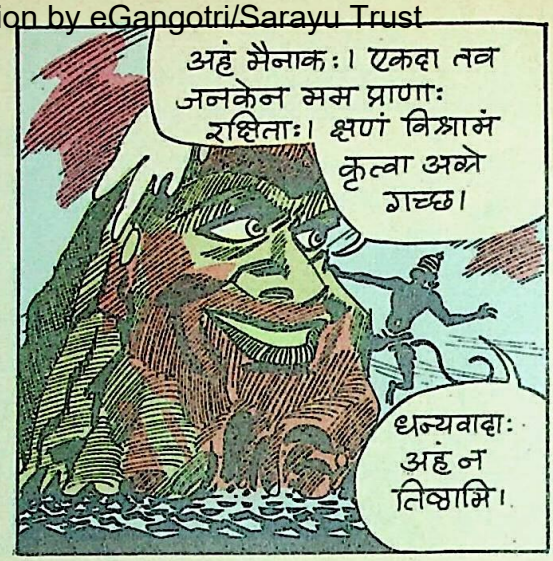

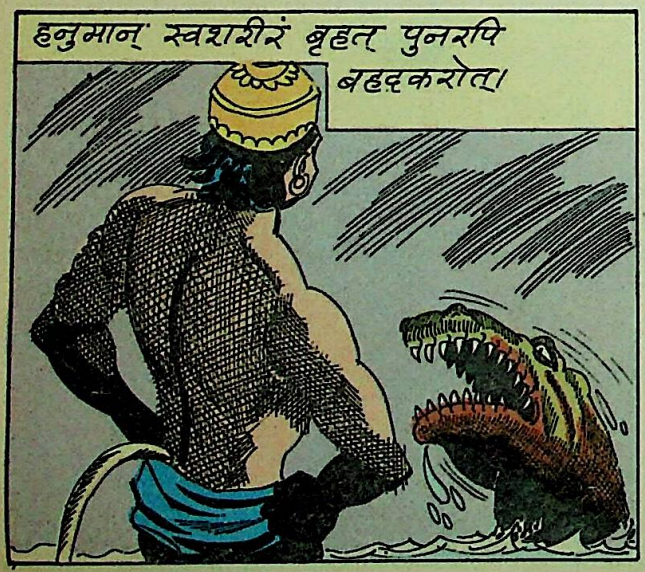

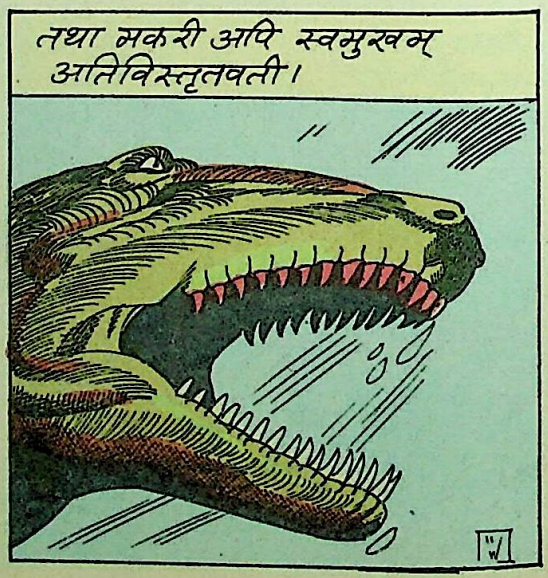

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

सहसा एव हनुमता अत्यन्तं लघुरूपं धृतम्। मकरीमुखे प्रविश्य झटिति बहिर्निगतः सः। मकरी पश्यन्ती एव स्थिता।

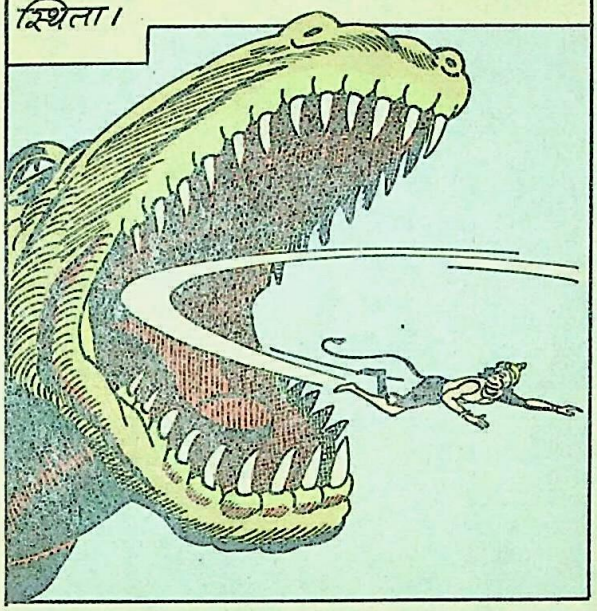

अन्ते हनुमान् लंकां प्राप्तः।

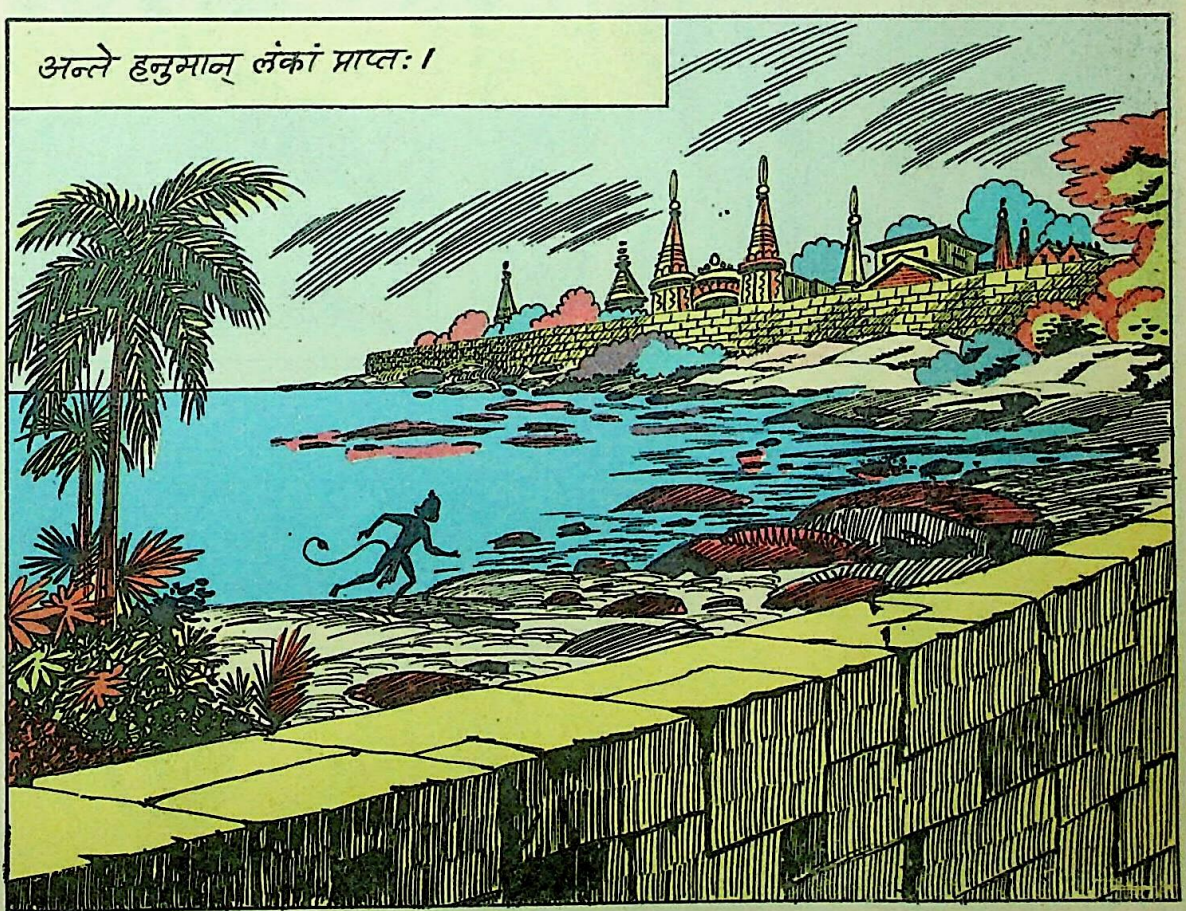

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

नगरप्रवेशे अपि महती समस्या। सर्वतः रक्षकाः दृश्यन्ते। एतावान् लघुः भवेयं यत् कः अपि मां न पश्येत्।

हनुमान् नगरे अभ्रमत्... वीथ्यांवीथ्यां गृहे गृहे च।

तेन दृष्टाः बल-शालिनः योद्धारः राजाः।

घातुकानि शस्त्रास्त्राणि।

नगररक्षकाः भीमकाय-सैनिकाः च।

मनोमोहिनी लंका-नगरी देदीप्यमाना च हनुमान् कश्चित् उदासः अभवत्।

यदा मम स्वामी रावणम् आक्रमति तदा एषा सुन्दरता नष्टा भविष्यति।

नगरे परिभ्रमणं कृत्वा हनुमान् रावणस्य प्रासादे प्राविशत्।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

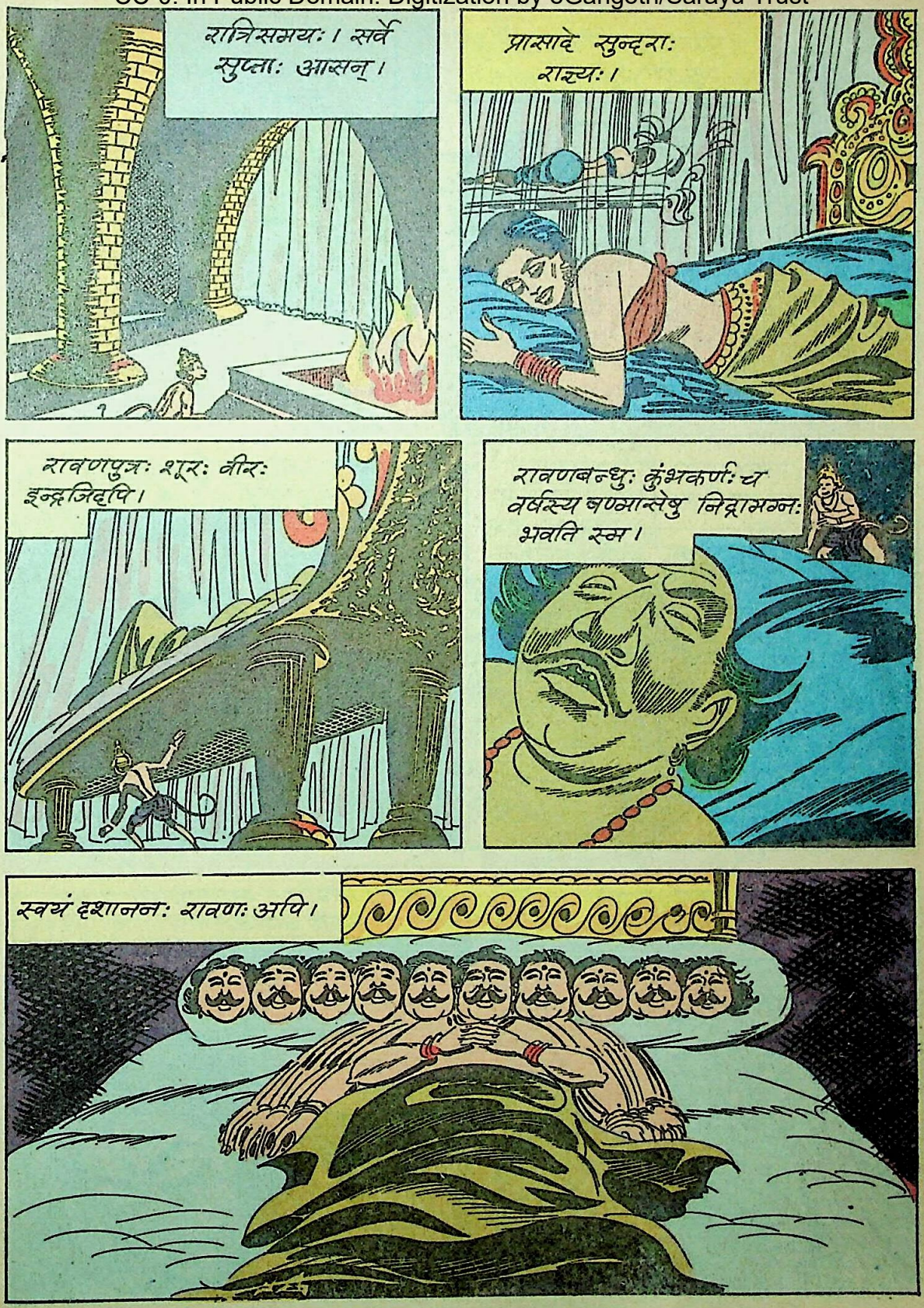

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

हनुमता दृष्टा रावणकक्षे एका सुन्दरी सुप्ता।

अपि एषा सीतादेवी? कदापि नहि। सा कदापि अस्मै नर-पिशाचाय स्वां न समर्प-यिष्यति।

सीतां प्रासादे अदृष्ट्वा सः समीपस्थम् अशोकवनं गतः।

एकवृक्षाधः रामध्यान-मग्ना सीता उपविष्टा आसीत्।

अस्या समीपे गमनम् असंभवम्। राक्ष-सीभिः परिवृता एषा।

हनुमान् वृक्षे निलति। प्रातः रावणः तत्रागतः।

वद अधुनापि मम पत्नीपद-मिच्छसि न वा?

एतत् कथमपि घातम्।

मम स्वामिधनुषः टंकारः श्रूयते मया। तव कालः आगतः अस्ति।

हं हं! रामः मम किं विघट्-यति?

रावणः निर्गतः। राक्षसीभिः सीता त्रस्ता अभवत्।

रावणेन सह विवाहः कार्यः। तथा पतिः नहि प्राप्यते।

कति दिनपर्यन्तं कष्टानि अहं सहिष्ये?

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

कतिपयसमयानन्तरं सीता एकाकिनी जाता तदा हनुमता रामेण दत्तम् अंगुलीयकं तस्याः अंचले पातितम्।

किमेतत्? मम नाथांगुलीयकम्।

बद्धांजलिः हनुमान् वृक्षादवतीर्य सीतायाः पुरतः स्थितः, सर्वा वार्ता च तेन श्राविता।

मम स्वामी त्वां मुक्तां कर्तुं शीघ्रमेव आयाति।

अहं त्वां मम पृष्ठे गृहित्वा नेतुं शक्नोमि। चलतु भवती।

नहि स्वप्रतिष्ठार्थम् अत्रागत्य रावणेन सह योद्धव्यं तेन। ग्रहाण इदमाभूषणं, अनेन सः जानाति सर्वम्।

हनुमता रावणं निकर्तुं निश्चयः कृतः।

किं कथम् अस्ति?

इदं भवतां कृते।

वृक्षान् उत्पाट्य राक्षसान् प्रहृत्य हनुमता हाहाकारः कारितः।

रक्षन्तु।

यमावलारः अस्ति।

प्राणाः प्रियाः तदा धावत।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

हनुमता प्रहृताः राक्षसाः रावणसमीपं गताः।

महाराज, कः अपि यस्मदूतः वाटिकाम् उध्वस्तां करोति।

रावणेन हनुमन्तं निगृहीतुं सैनिकाः प्रेषिताः।

परन्तु तस्य समीपं गन्तुं न समर्थः कः अपि।

हनुमान् अधुना वास्तविकाकारे आगतः आसीत्। तथापि इन्द्रजिता सः न पराभूतः। तदा इन्द्रजिता प्रबलः नागपाशः तं प्रति प्रक्षिप्तः। नागपाशेन हनुमान् निबद्धः जातः।

राक्षसैः सः दृढतया बद्धः।

अहं बद्धः एव तिष्ठामि। तदा एव राजसभायां प्रवेशः शक्यः।

हनुमान् देदीप्यमान-राज-सभायां समानीतः जातः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

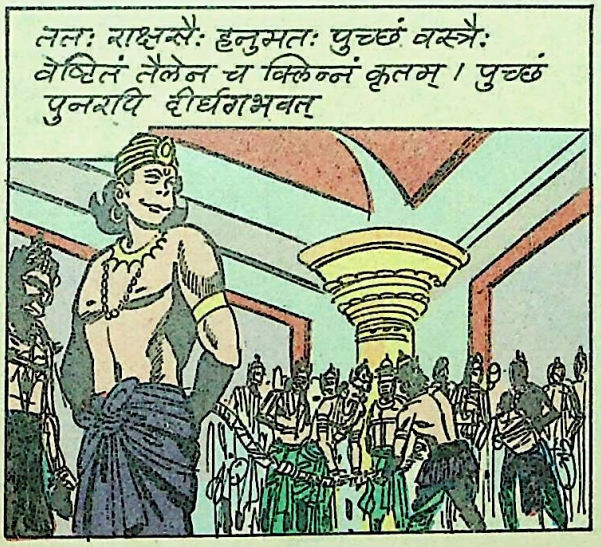

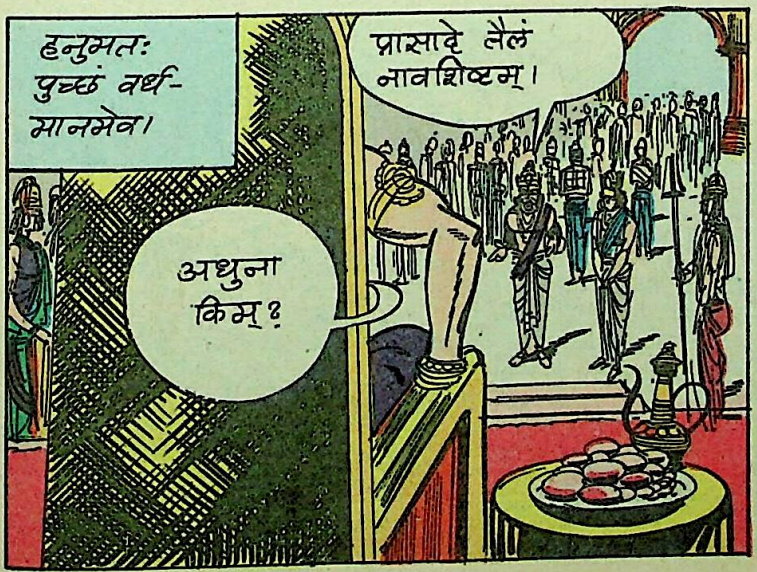

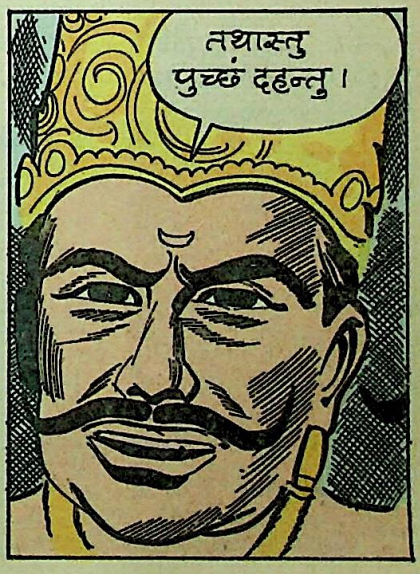

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

सैनिकैः वीथ्यां विथ्यां हनुमान् पर्यभ्रामयत।

मूर्खाः एते। नगरस्य सर्व-स्थानानि महां दर्शयिन्ति।

आकस्मिकमेव हनुमान् लघुः जातः। रज्जवः भूमौ पतिताः।

हनुमान् गर्जन्नेव उल्लोचे समारूढः।

रामः जयतु। सीता जयतु।

एकोल्लोचात् अन्यमिति कूर्दमानः एव सः सर्वनगरम् अदहत्।

ततः समुद्रजलेन तेन पुच्छाग्निः शान्तः कृतः। तेन आश्चर्यजनकी सफलता प्राप्ता।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

अपरे तीरे तस्य सहकारि-
वानराः धैर्यपूर्वकतया
प्रतीक्षन्ते स्म।

हनुमान्
आयाति।

वानराः हनुमन्तं स्कन्धे धृत्वा
अनृत्यन्।

हनुमान्
चिरायुः
भवतु।

अन्वेषकाः वीरवानराः प्रत्यागताः।

एषः
मुकुटमणिः
सीतायाः एव

मम
प्रिय-
पत्न्याः

सुग्रीवेण सैनिकाः संगृहीताः।

पंक्तिबद्धाः सैनिकाः प्राचलन्।

विशालकाय-ऋक्ष सैनिकाः अपि।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

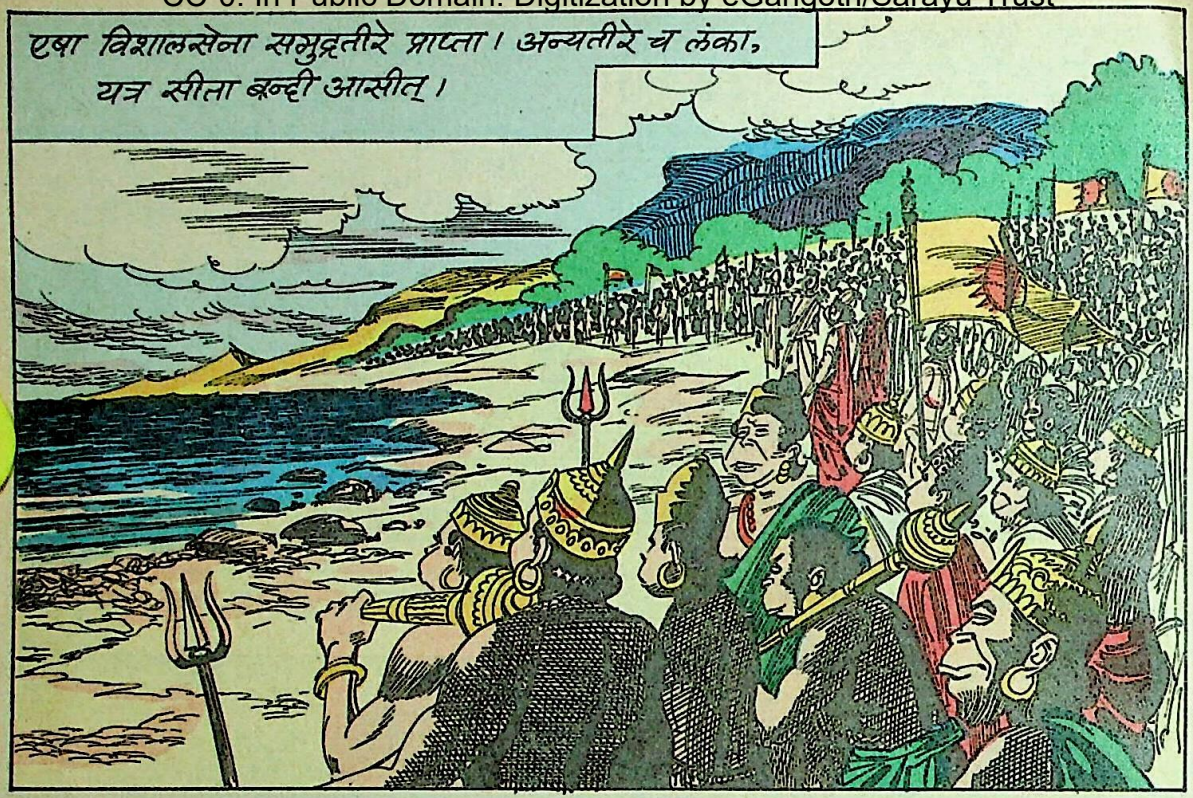

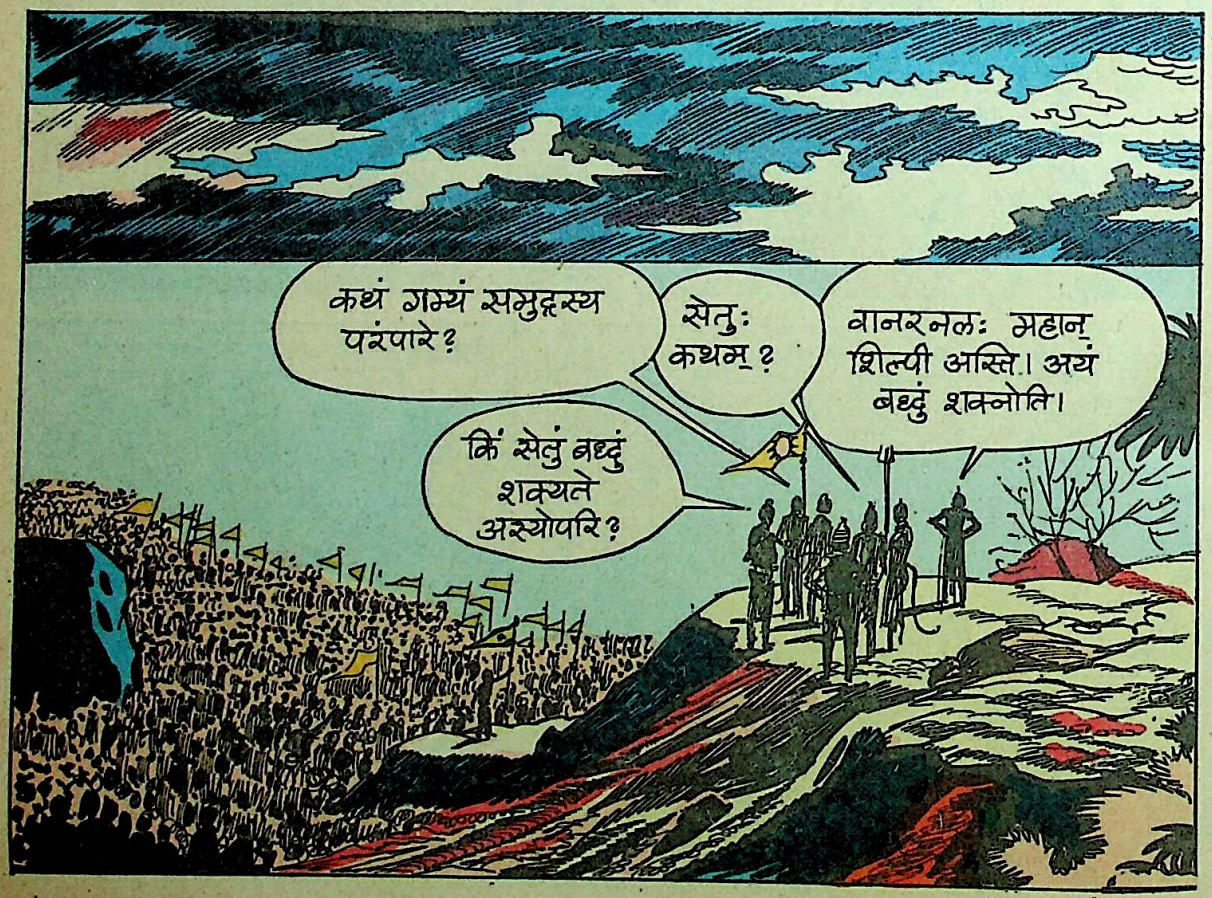

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

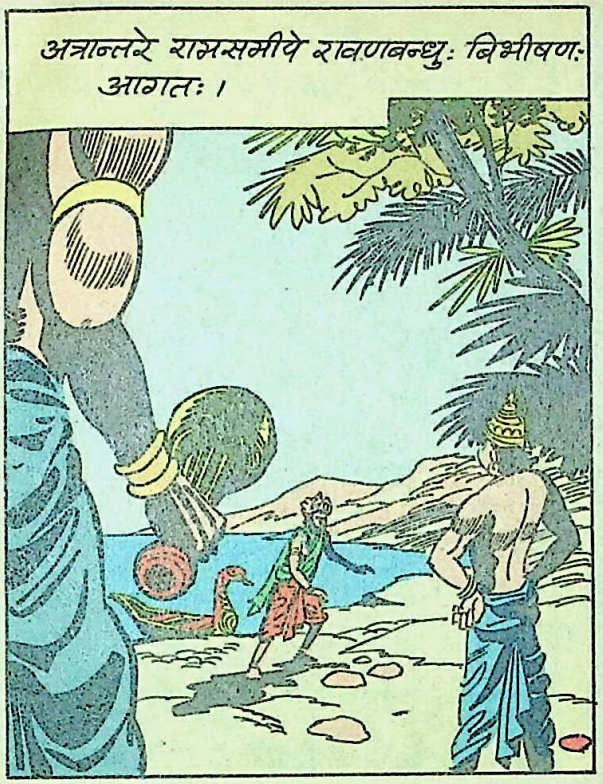

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

शीघ्रमेव नलेन पाषाणैः सेतुनिर्माणं समारब्धम्।

हस्तैः परहस्तैः पर्वततः महान्तः पाषाणाः आनीताः।

सेतुः च सिद्धः अभवत्।

सेतौ सैन्यं प्राचलत्।

चलन्तु लंकाम्।

लंकाम् चलन्तु।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sangyu Trust

केचित् राक्षसाः वानरवेषेण तत्रागताः।

उत्तरदिशि अस्माकं कति सैनिकाः?

परन्तु बिभीषणेन एते ज्ञाताः।

दक्षिण-दिशि अधिकारः कस्य हस्ते?

हनुमतः लक्ष्मणस्य च।

एते गुप्तचराः सन्ति। अपि हन्तव्याः?

नहि मुक्ताः कार्याः। एते रावणं वदन्ति तस्य शत्रुः कथम् अस्ति?

राजकुमारः रामः महान् उदारः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

युद्धारंभात् पूर्वं गोपुरे आरुह्य रावणेन शत्रु-सेनाः निरीक्षिताः।

मध्ये इन्द्रेण दत्तः रामरथः तस्य वामपार्श्वे सुग्रीवः च।

हं! एतान् सर्वान् मृत्युं नेष्यामि।

युद्धारंभः अभवत्। वानराः शत्रु पाषाणैः प्रहरन्ति।

राक्षससेनापतिः जंबुमाली हनुमता सह युद्धार्थम् आगतः। हनुमता तस्य रथः चूर्णितः।

हनुमता रामलक्ष्मणौ स्वस्कन्धे आरोपितौ। उच्च-स्थानतः उभय-बन्धुभ्यां निश्चितं लक्ष्यं साधितं बाणैः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

धूम्राक्षः विशालसेनां गृहीत्वा रणांगणं आगतः। अयं रावण सेनापतिषु श्रेष्ठतमः।

हनुमता एकेन हस्तेन उत्क्षिप्य अयं हतः।

ततः आगतः दुष्टराक्षसः अकंपनः। एनं दृष्ट्वा वानराः पलायन्त।

मा धावत। मा निभीत।

हनुमता एकं वृक्षं समुत्खन्य प्रक्षिप्य च अकंपनः पातितः मृत्युं च नीतः। शतशः राक्षसाः तस्य विशालकायाधः निपतिताः मृताः च।

एते विनष्टाः कर्तव्याः एव।

पितः चिन्ता नैव कर्तव्या। अहम् एकैकं यमलोकं प्रेषयामि। ते मां द्रष्टुं न शक्नुवन्ति।

अकंपनस्य मृत्युना रावणः आहतः। तस्य बहवः सेनापतयः उद्विग्नाः। तस्य शोकः क्रोधान्वितः अभवत्।

रावणपुत्र - इन्द्रजितेः देवताभिः वरः दत्तः आसीत् येन युद्धे शत्रवः तं द्रष्टुं न शक्नुवन्ति।

रे रे! लक्ष्मणः बाणेन विद्धः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

अस्तं गते सूर्ये युद्धविरामः जातः। ततः सर्वे जनाः दुःखविह्वलमनस्का धाराशायिनः लक्ष्मणस्य समीपे आगताः।

अधुना किं कर्तव्यम्?

वैद्यः आनेयः।

हनुमान् धावन्नेव सुषेणस्य समीपे प्राप्तः।

कुत्र मां नयसि?

अस्माकं राजकुमारस्य उपचारः कर्तव्यः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

उपचारार्थं संजीवनी अपेक्षते।

संजीवनी बहुदूरे गंधमानपर्वते वर्तते। तस्याः मूलेन लक्ष्मणः पुनर्जीवितः भवेत्। ततः त्वरितं हनुमान् संजीवनीम् आनेतुं प्रस्थितः।

शतशः वनस्पतयः गन्धमाने। हनुमान् संजीवनीं ज्ञातुम् असमर्थः। समयः तु अत्यल्पः।

का संजीवनी?

समयः व्यतीतः न कर्तव्यः। अतः हनुमता स्वाकृतिः वृहती कृता। गन्धमानपर्वतः उद्धृतः लंकां च आनीतः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

लक्ष्मणः पुनर्जीवितः जातः। सहस्रशः वानराः अपि पुनर्जीविताः जाताः इव।

सूर्योदयानन्तरं पुनः युद्धारंभः। रावणः सुवर्णरथे आरुह्य रणांगणे आगतः। तस्य मुकुटं सूर्यप्रभायां दीप्यति स्म।

रावणस्य संमुखे कः अपि न संस्थितः। तदा रामः हनुमतः स्कंधे आरुह्य राक्षसराजरावणस्य संमुखे आगतः।

रामस्य बाणेन रावणस्य रथः भग्नः। समीपं मृत्युः आगतः इति दृष्ट्वा,

प्रतिनिवर्तस्व रथहीनशत्रुणा सह न युध्ये।

रावणः स्वयुध्दसमित्यां मन्त्रणां करोति।

अधुना सेनानेतृत्वं कस्मै देयम्?

कुंभकर्णः जागरिता कार्यः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

कुंभकर्णः अखण्डतया षण्मासपर्यन्तं स्वपिति स्म।

उत्तिष्ठ। उत्तिष्ठ।

महाकष्टेन कुंभकर्णस्य निद्राभंगः जातः।

का वार्ता?

भवता युद्धार्थं गन्तव्यम्।

कुंभकर्णः रणक्षेत्रे समागतः झंझावातः इव। तस्य पदतले वानराः चूर्णिताः भूताः मृताः च।

परन्तु रामबाणेन तस्य मस्तकं कर्तितम्।

रावणस्य सर्वे योद्धासेनापतयः हताः।

इन्द्रजित् यज्ञे व्यग्रः आसीत्।

समाप्ते यज्ञे इन्द्रजित् अजेयः भविष्यति। परन्तु यज्ञः समाप्तः नाभवत्।

इन्द्रजित् अपि मृतः इति वार्ता रावणेन श्रुता।

अहम् एकलः! परंतु मत्सदृशः शक्तिशाली योद्धा नास्ति।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

युद्धस्य अन्तिमचरणः आगतः। रावणः लंकायाः सिंहद्वारे आगतः। बहिः वानरसेना स्थिता आसीत्।

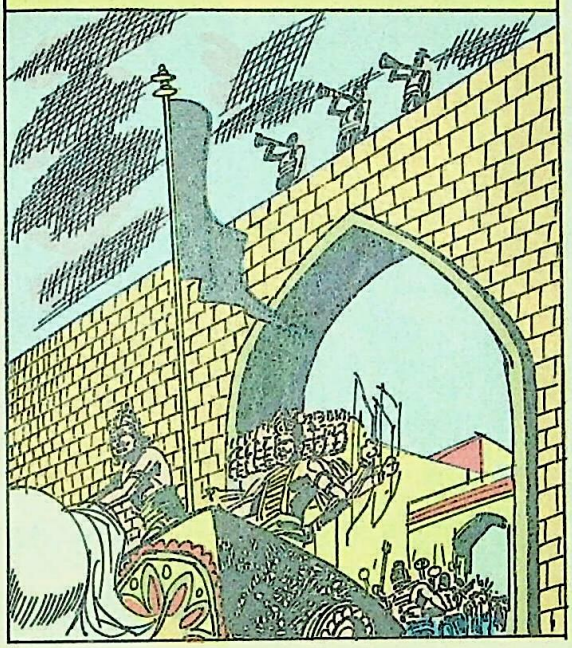

रावणस्य रथः विद्युदिव वानरसेनां पदन् अग्रे गतः।

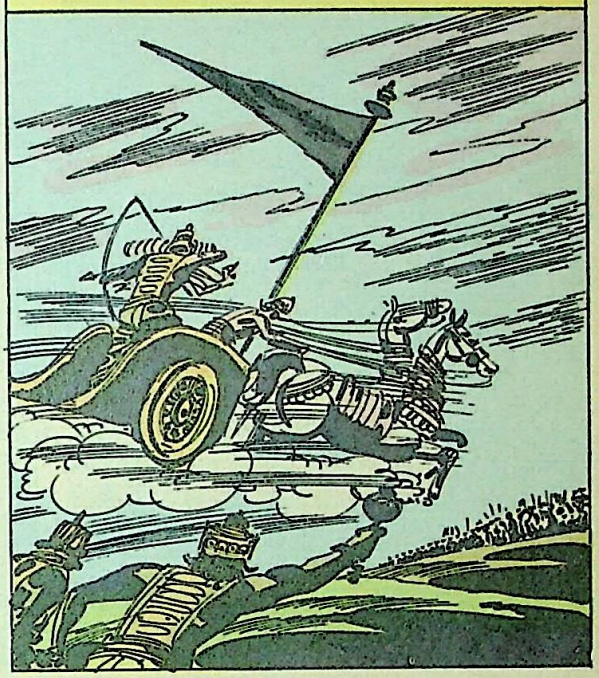

रावणः महाबली। तुमुलं युद्धं समारब्धम्।

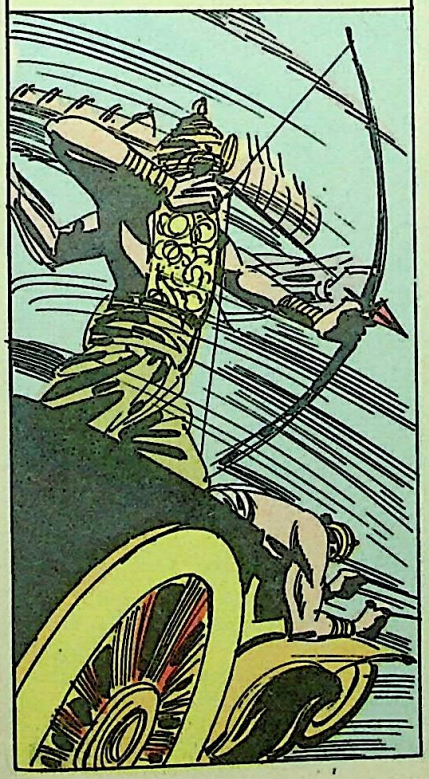

अंते रामरावणयोः युद्धं समारब्धम्। रामेण युद्धस्य अंतिमः बाणः मुक्तः।

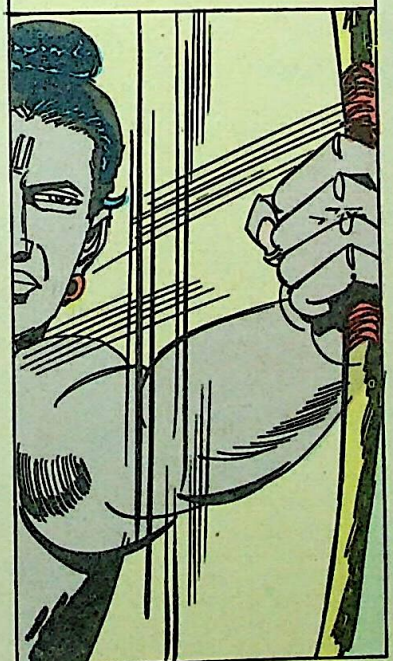

शत्रुकर्म समाप्तम्। पापस्य पराजयः, पुण्यस्य च विजयः।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

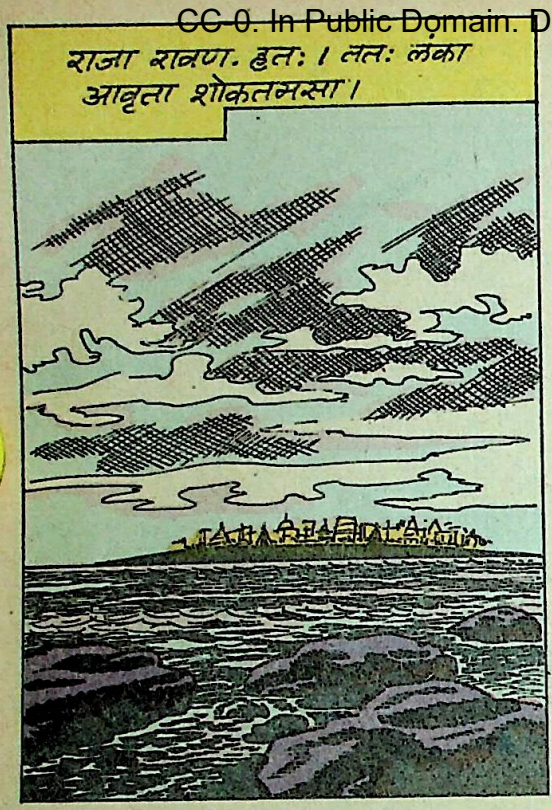

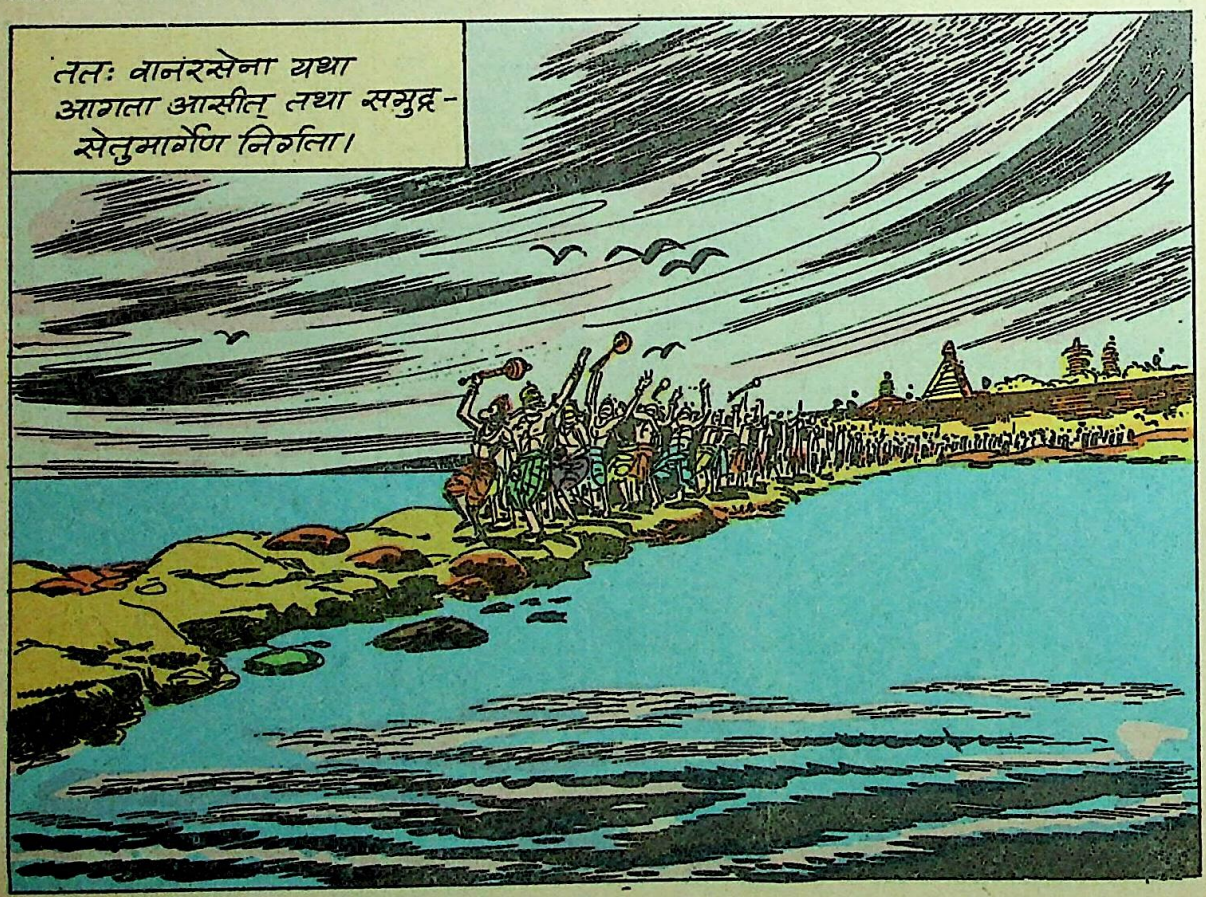

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

आगच्छ प्रिये, अपमानितावस्थायां रथेन अनेन लंकाम् आगता अधुना संमानसहिता त्वं निवर्तस्व।

रामस्य अयोध्यागमनस्य समयः जातः। हनुमान् समाचारदानार्थम् अग्रे गतः।

मया शुभवार्ता आनीता। चतुर्दशवर्षाणां वनवासः पूर्णः स्वामी स्वगृहम् आयाति।

सर्वे नागरिकाः राजकुमारस्वागतार्थं समागताः। सर्वत्र परमानंदलहर्यः प्रसृताः।

महाराजः रामः चिरं जीवतु।

कुमार लक्ष्मणः चिरं जीवतु।

महाराज्ञी सीता चिरं जीवतु।

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

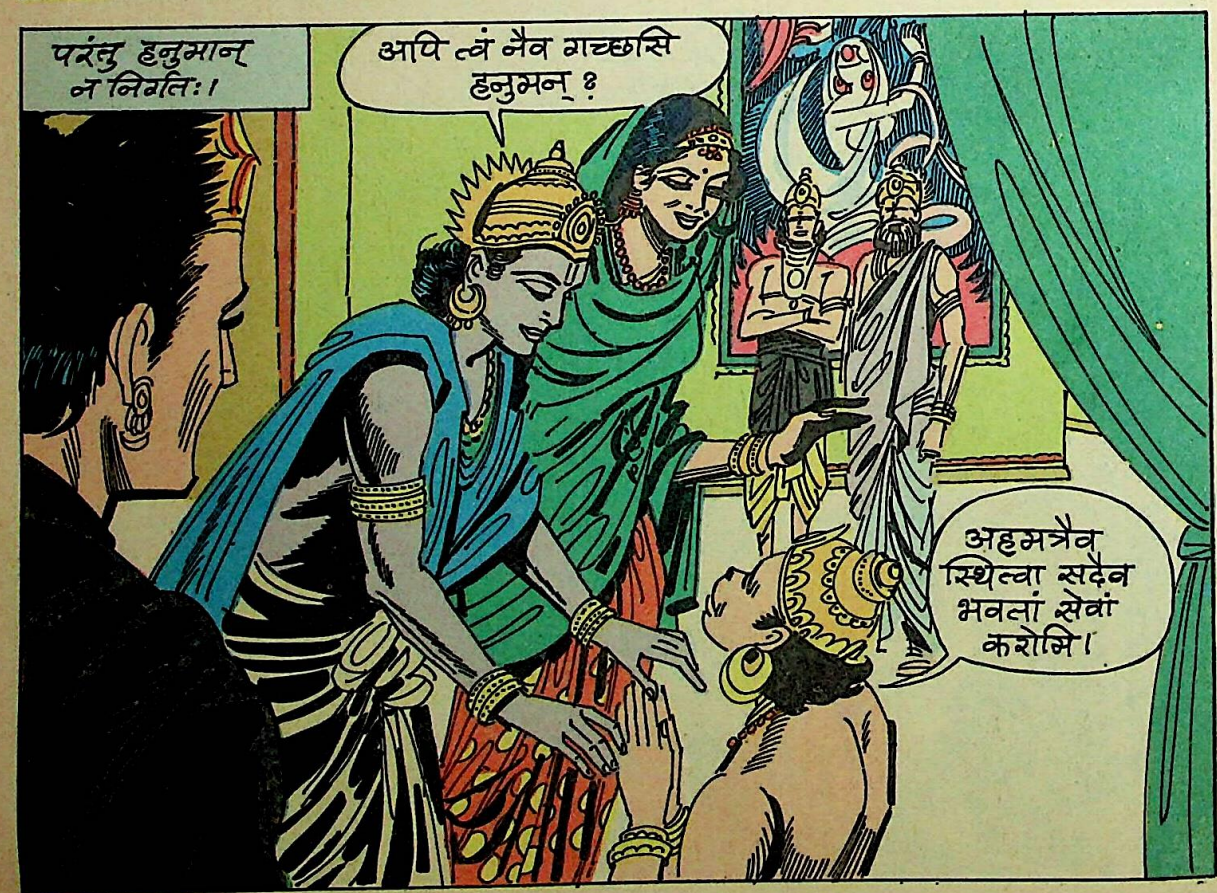

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

YOU BE THE FIRST TO READ IT!

Tinkle DIGEST

FULL OF FUN!

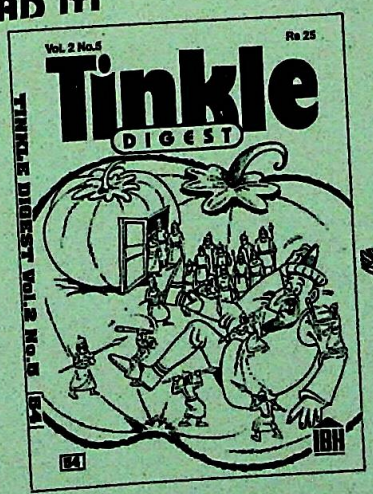

Available from all leading bookstalls

PRICE : Rs. 25
PAGES: 96 – ALL IN COLOUR

Distributors:
India Book House Ltd.
Mahalaxmi Chambers, 22 Bhulabhai Desai Road, Bombay 400 026.

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

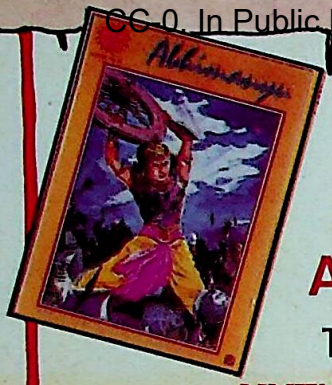

AMAR CHITRA KATHA

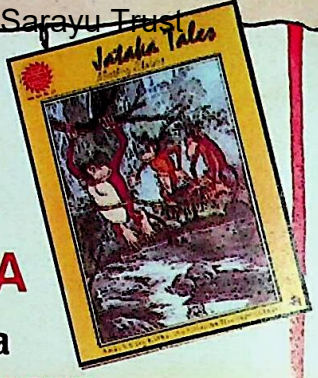

Fact sheet on
AMAR CHITRA KATHA

The Glorious Heritage of India

MYTHOLOGY • HISTORY • LEGEND

- 436 titles published in the series.
- Over 80 million copies have been sold.
- The only comics in the world that have been brought out in 38 languages.

English, Hindi, Malayalam, Bengali, Kannada, Assamese, Marathi, Gujarati, Oriya, Tamil, Telugu, Sanskrit, Urdu, French, Spanish, Dutch, German, Japanese, Swahili, Fijian, Luganda, Serbocroat, Bahasa Indonesia, Korku, Halbi, Gondi, Kudaku, Bhili, Punjabi, Sinhalese, Kachiri, Manipuri, Nepali, Lepcha, Limboo, Mizo and Bhutia.

- The only comics that are welcome in schools.
- Published since 1967.

In special editions: Rs 25 each

501 KRISHNA
502 HANUMAN
503 THE SONS OF RAMA
504 RAMA
505 THE GITA
506 SHIVA PARVATI
507 NALA DAMAYANTI
508 CHANAKYA
509 GANESHA
510 BUDDHA
511 SAVITRI
512 TALES OF VISHNU
513 HANUMAN TO THE RESCUE
514 TALES OF DURGA
515 GANGA
516 KRISHNA AND RUKMINI
517 VIVEKANANDA
518 KRISHNA AND JARASANDHA
519 ELEPHANTA
520 TALES OF NARADA
521 ANGULIMALA
522 KRISHNA AND NARAKASURA
523 RAMAN OF TENALI
524 INDRA AND SHIBI
525 TALES OF ARJUNA
526 MAHIRAVANA
527 BHEEMA AND HANUMAN
528 KUMBHAKARNA
529 KARTIKEYA
530 SHAKUNTALA
531 KARNA
532 SUDAMA
533 ABHIMANYU
534 BHEESHMA
535 MIRABAI
536 ASHOKA
537 PRAHLAD
538 THE CHURNING OF THE OCEAN
539 RANI OF JHANSI
540 PANCHATANTRA – THE JACKAL AND THE WAR DRUM
541 THE LORD OF LANKA
542 DRAUPADI
543 JATAKA TALES – MONKEY STORIES
544 SUBHAS CHANDRA BOSE
545 BIRBAL THE WISE
546 VALI
547 GARUDA
548 RABINDRANATH TAGORE
549 TALES OF SHIVA
550 SATI AND SHIVA
551 TULSIDAS
552 TANSEN
553 JATAKA TALES – JACKAL STORIES
554 JATAKA TALES – ELEPHANT STORIES
555 JATAKA TALES – DEER STORIES
556 HITOPADESHA – CHOICE OF FRIENDS
557 BIRBAL THE WITTY
558 BIRBAL THE CLEVER
559 BIRBAL THE JUST
560 PANCHATANTRA – HOW THE JACKAL ATE THE ELEPHANT
561 PANCHATANTRA – CROWS AND OWLS
562 PANCHATANTRA – THE BRAHMIN AND THE GOAT
563 RANA PRATAP
564 SHIVAJI
565 DRONA
566 SURYA
567 INDRA AND SHACHI
568 VIKRAMADITYA
569 MALAVIKA
570 DASHARATHA
571 DHRUVA AND ASHTAVAKRA
572 ANCESTORS OF RAMA
573 JATAKA TALES – BIRD STORIES
574 JATAKA TALES – THE MAGIC CHANT
575 JATAKA TALES – THE GIANT AND THE DWARF
576 JATAKA TALES – THE MOUSE MERCHANT
577 HARISHCHANDRA
578 PARASHURAMA
579 VALMIKI
580 BIRBAL THE INIMITABLE
581 RAMAN THE MATCHLESS WIT
582 MAHABHARATA
583 PANCHATANTRA – THE GREEDY MOTHER-IN-LAW
584 GOPAL THE JESTER
585 PANCHATANTRA – THE DULLARD AND OTHER STORIES
586 JATAKA TALES – STORIES OF WISDOM
587 BIRBAL THE GENIUS
588 GURU GOBIND SINGH
589 KRISHNA AND SHISHUPALA
590 GURU NANAK
591 THE SYAMANTAKA GEM
592 GHATOTKACHA
593 THE PANDAVAS IN HIDING
594 MAHAVIRA
595 SRI RAMAKRISHNA
596 RAJA BHOJA
597 TALES OF SHIVAJI
598 VIKRAMADITYA'S THRONE
599 VISHWAMITRA
600 KALIDASA
601 SAI BABA
602 THE QUICK-WITTED BIRBAL
603 AKBAR
604 PRITHVIRAJ CHAUHAN
605 PADMINI
606 RANI DURGAVATI
607 A BAG OF GOLD COINS
608 BHAGAT SINGH
609 FRIENDS AND FOES – ANIMAL TALES FROM THE MAHABHARATA
610 RAVANA HUMBLED
611 BABASAHEB AMBEDKAR
612 URVASHI
613 SOORDAS
614 JATAKA TALES – TRUE FRIENDS
615 JATAKA TALES – STORIES OF COURAGE
616 JATAKA TALES – TALES OF MISERS
617 THE HIDDEN TREASURE – A JATAKA TALE
618 BIRBAL TO THE RESCUE
619 JATAKA TALES – NANDIVISHALA
620 HITOPADESHA – HOW FRIENDS ARE PARTED
621 UDAYANA
622 THE TIGER AND THE WOODPECKER
623 KABIR
624 DAYANANDA
625 BATTLE OF WITS
626 THE PANDAVA PRINCES
627 HARSHA
628 RAMANA MAHARSHI
629 ULOOPI
630 RANA SANGA
631 CHAITANYA MAHAPRABHU
632 VIDYASAGAR
633 TALES OF MARYADA RAMA
634 CHANDRAGUPTA MAURYA
635 AMRAPALI
636 KRISHNADEVA RAYA
637 YAYATI
638 KING SHALIVAHANA
639 KRISHNA AND THE FALSE VASUDEVA
640 PAURAVA AND ALEXANDER
641 GOPAL AND THE COWHERD
642 SHAH JAHAN
643 RATNAVALI
644 GANDHARI
645 LOKMANYA TILAK
646 THE PANDIT AND THE MILKMAID AND OTHER TALES TOLD BY RAMAKRISHNA
647 LAL BAHADUR SHASTRI
648 SAMUDRA GUPTA
649 TALES FROM THE UPANISHADS
650 MAHATMA GANDHI PART - I

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi